

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Cautela Confessarii Pro Foro Sacramentali Occasione
Decretorum S. M. Alex. VII. Innoc. XI. Et Alexandri VIII. ...**

Matthaeucci, Augustín

Francofurti Ad Moenum, 1711

Cap. XIX. Homicidium ad defensionem rerum.

urn:nbn:de:hbz:466:1-40684

sponse potestatem in meum corpus, quia jam scio, matrimonium propter praesatum impedimentum esse nullam, sed sine intentione me obligandi, & simulandi contractum?

Resp. Negativè; sive cum animo contrahendi, contrahas, sive absque animo, eam ducas, semper peccas contra reverentiam debitam Sacramento; nam semper facis illud irritum: in primo casu, quia contrahis cum impedimento dirimente: in secundo verò, quia simulas Sacramentum, nec intentionem habes faciendi Sacramentum, & te obligandi; nec potes ex metu, quamvis gravi, excusari; & peccas peccato mendacii, & deceptionis; nam falsum dicis, si respondeas, te accipere Bertam in tuam: animum enim contrahendi, & celebrandi contractum non habes. Remedium itaque erit, ut ad Sacram Pœnitentiariam pro dispensatione super impedimento recurras, quam, quia occultum, obtinebis: vel de impedimento conferas cum Episcopo, ut super eo instructus juxta negotii gravitatem provideat.

Quæ sanè est melior responsio pro praxi, quam allata à Cardenas cap. 7. Ubi resolvit posse Petrum simulare matrimonium, ut contractus est, non verò ut Sacramentum. Quam distinctionem vide lib. 4. cap. ult. ubi tradimus eas duas rationes non posse à viro Catholico separari.

Immo, dum Petrus eas separaret, Bertam deciperet: quæ non exigit matrimonium, ut est qualitercumque contractus, sed ut est Sacramentum à Christo institutum, ergo simulatio, & deceptio ipsius non solum tenderet in matrimonium sub

ratione contractus, verum quoque in esse Sacramenti; ergo mentiretur; vel saltem deberet loqui cum restrictione mentali, quod cap. præterito esse illicitum ex Innoc. diximus.

CAPUT XIX.

Prop. XXX. XXXI. XXXII.

§ XXXIII.

ab Innoc. XI. Sc.

Homicidium ad defensionem rerum.

1. PROP. 30. Fas est viro honoratocidere invasorem, qui nititur calumniam inferre, si aliter hac ignominia vitari nequit; idem quoque dicendum, si quis impingat alapam, vel fuisse percussus, & post impactam alapam, vel ictum fugiat.

PROP. 31. Regulariter occidere possumus pro conservatione unius auri.

PROP. 32. Non solum licitum est defendere defensione occisiva, quæ à illi possidemus, sed etiam, ad qua jus inchoatum habemus; & qua nos possessuros speramus.

PROP. 33. Licitum est, tam heredi, quam legatario contra injuste impeditorem, ne, vel hereditas adeatur, vel legata solvantur, se taliter defendere; sicut & jus habenti in Cathedrali, vel prabendam, contra earum possessionem injuste impeditentem.

De homicidio ad defensionem honoris diximus lib. 1. cap. 13. videat tibi Confessarius, & hic alia, etiam ad defensionem rerum, ponderet.

2. Queritur, Quare ad defendendum honorem,

honorem, & bona temporalia non liceat in-
vasorem, & spoliatorem occidere?

Resp. Quia irrationabile, & indecens
est & contra legem rationis, ac naturale
lumen eligere majus malum ad fugien-
dum minus, seu ad conservanda minora
bona; constat autem, quod jactura vitæ
fit majus malum, quam amissio honoris,
& bonorum temporalium, nam vita ho-
minis est majus, & altioris ordinis bo-
num, quam sint bona alia exteriora, fa-
mæ, & divitiarum, quæ ut media ad vi-
tam conservandam ordinantur; & pro-
pterea gravius peccatum ex iis, quæ in
proximum fiunt, est homicidium; nam
per id, ei maximum nocentum infer-
tur, cum vitæ privetur, quæ nil pretiosius
possidet, & nullum ex istis temporalibus
est ipsa extimabilius, nec per ullam ex-
præfatis compensabilis: & ita pro con-
servandis bonis temporalibus, sive famæ,
sive fortunæ, non licet calumniatorem, &
spoliatorem occidere. Quod alia suadeo
ratione: simile jus in personis privatis est
in præjudicium, & perniciem Reipubli-
cæ: cum illud sit in Reipublicæ pernici-
em, quod est nocivum multitudini; sed
tale jus defensionis occisivæ contra calu-
mniatorem, & furem est multitudini no-
civum; nam, cum in Reipublica multe
sint detractiones, & furta, continua, &
frequentia essent homicidia, dum quilibet
existimaret se jus occidendi habere;
& sic Reipublica assiduis odiis arderet,
& pax perturbaretur ipsius; immo, si id
liceret, non posset ipsa justè punire occi-
sores calumniatorum, & Civium, quod
nullus dixerit.

3. Sed quaeritur, contra quam virtu-
tem facit, qui proximum occidit?

Resp. Contra justitiam, cuius est suum
cuique tribuere, & relinquere, ac suum à
nullo auferre; ab homine autem per ho-
micidium auferitur bonum vitæ, ad quod
conservandum jus habet; & hinc patet,
quòd obligatio non interficiendi prox-
imum, sit justitiæ.

Nec obstat, quòd non sit vitæ suæ, &
membrorum Dominus, sed solus Deus:
cum nemo possit esse Dominus, nisi alte-
rius; Quia ad minus homo est custos vi-
tæ, & Dominus usus membrorum suo-
rum, quod sufficit, ut ei injuria per ho-
micidium fiat.

4. Sed quaeritur, an etiam contra ju-
sticiam peccet, qui eum mutilat, verberat,
& vulnerat?

Resp. Affirmativè; nam jus habet, ut
nullus tale malum ei inferat; per mutila-
tionem privatur membris: per verbera-
tionem dolore afficitur: per vulnus caro
eum dolore violenter dividitur: quæ
sunt peccata circa vitam proximi.

5. Sed quaeritur, an etiam incarcera-
tio reputetur peccatum circa proximi vi-
tam?

Resp. Affirmativè; nam per eam tolli-
tur libertas hominis, qui jus habet, ut à
privata persona non privetur, & tan-
tum malum ei inferatur, licet à priva-
ta persona: quia malefactores incarcera-
re, & vitæ privare, licet dumtaxat, ju-
ris ordine servato, Principibus, &
Magistratibus, (vel aliis, quibus isti
commiserint) quibus cura Communi-
tatis commissa est, in cujus bonum ipsa
mors, & incarceratio ordinatur. D. Thom.
2. 2. quest. 61. art. 3. in corp. Propterea
si Patres, & Domini ad longum tempus
detineant in vinculis filios, & servos, pec-

peccant, & debent recurrere ad potestatem publicam; aliàs, etiam violant jus, quod habet, ne ei tale malum à persona privata inferatur.

6. Sed queritur, *an hac peccata contra vitam proximi sint mortalia ex suo genere?*

Resp. Affirmativè; nam ex justitia tenemur non lædere proximum in bonis vitæ: justitia autem ex genere suo obligat sub mortali ad suos actus ex dict. *lib. 2. cap. 17. num. 20. & 21.* Deinde, actus, quibus offenditur proximus in bono vitæ, opponuntur charitati, qua debemus proximum diligere, eique bonum velle; qui certè non amatur, si ei ea mala inferantur: actus autem, qui charitati opponitur erga Deum, vel proximum, est ex suo genere mortale peccatum: ergo, &c. vide *ibid. num. 4.* Parvitas autem materiæ, maximè in verberibus potest à mortali excusare.

7. Queritur, *an in Confessione sit aperienda persona, que occiditur, mutilatur, & verberatur?*

Resp. Affirmativè; nam absque dubio gravius peccat, qui occidit, mutilat, &c. Parentes, Cognatos, Clericos, & Superiores, quàm alios; nam, qui occidit Parentes, & consanguineos peccat contra justitiam, & contra pietatem: qui Clericum, peccat etiam contra Religionem, & Sacrilegium committit: & qui Superiorem, & Principem, etiam contra observantiam.

8. Queritur, *an propter rem magni valoris, & summam notabilem pecunie possit quis furem licitè occidere?*

Resp. Alii affirmant, nec id ab eis censetur ab Innoc. damnatum; quan-

doquidem propositio; 1. quam ipse procripsit, loquatur de occidente furem pro *conservatione unius aurei*: & deducunt, ex quo DD. communiter de jure civili teneant licere Laico furem occidere pro conservandis rebus, si aliter res à rapina, & invasione salva haberi non possit, vel spes non sit aliter recuperandi: hujus sententiæ est Bonac. *de rest. in particul. disp. 2. qu. ult. punit. 10. na. 1.* plures allegans, & nu. 1. extendit, ut sit viro honorato licitum occidere invasorem inferentem ignominiam, quando aliter ignominia vitari non potest.

Sed quidquid sit de jure civili, & secundum opinionem Legistarum, secundum Canones, in foro conscientie, quod Deum, & jus naturale id non licere est certum. Videtur decisum in *cap. interfecisti de homicid.* ubi decretalis: *si autem sine odii meditatione, te, tuaque liberando, hujusmodi Diaboli membra interfecisti*: ex quibus habetur, quod, ut quis excusetur ab homicidio, duo copulativè sunt necessaria: ut occidat defendendo cum moderamine inculpate tutelæ non tantum res, sed etiam personam; nam textus non dicit, *te, vel tua*: sed *te, tuaque*, & patet ex autoritate Augustini relati à D. Thoma 2. 2. *qu. 64. art. 7. in 2. arg. contrario*, ubi ait: *quomodo à providentiâ a peccato liberi sunt, qui pro his rebus, quas contemni oportet, humana cade polluti sunt?* ac ex *cap. suscepimus eod. tit.* ubi: *expeditur potius rerum sustinere injuriam, quàm pro rebus vilibus, & transitoris, tam acriter in alios exardescere*. Propterea DD. ex Fagn. in 5. *ad cit. cap. suscepimus de homicid.* discurrentes de irregulari-

regularitate Clerici ob occisionem, obfervant: quod, quandoque Clericus operatur aliquid ad defensionem personæ & rerum; aliquando ad defensionem personæ tantum: & sæpe ad defensionem rerum dumtaxat; primo casu, si defensio sit necessaria, & inevitabilis, & cum moderamine inculpata defensionis, non efficitur irregularis, si ex tali facto homicidium sequatur, ex *Aleg. cap. intersecisti.* & *Clement. Si furiosus de homicidio.* Si verò nulla sit necessitas defensionis, irregularitas non vitatur; idem in secundo casu defensionis dicitur: sed in tertio casu, quando pro defensione rerum tantum occidit, irregularitatem non effugit.

Sed dices, pecunia, & patrimonium dicuntur vita hominis: ergo, si pro defensione vitæ potest quis sine peccato in vasorem occidere, & pro defensione rerum, spoliatores.

Resp. Nullam esse proportionem inter divitias, & vitam; nam hæc est rebus temporalibus pretiosior, & sine dubio bonum incomparabiliter majus; solum potest analogia procedere quoad quid, quatenus homo pecunia, & patrimonio vivit; non verò quoad hoc, ut pro defensione rerum liceat hominem occidere. Quod evidenter opinor ex his concludi; si puella, ipsa invita, violatur, violatio non imputatur ei ad peccatum, modo ex animo resistat, & consensus ablit, sed duplicatur ad coronam, cum non coinquinetur corpus, nisi de consensu mentis, ex *D. Thoma cit. art. 5. ad 3.* Si honor lædatur, potest a via reparari; vel saltem homicidium ad id non est medium, juxta dicta *lib. 1. cap. cit. nu. 19.* Bona etiam

Matthæi Cautela Confess.

temporalia, alia via reparari possunt sine occisione, ut beneficio legis, vel implorando officium Judicis, vel esse potest spes reacquirendi beneficio restitutionis; vita autem non potest alia via reparari: nam mortuus officium Judicis implorare non potest: ultimum enim malorum, & maximè terribile est mors ex *D. Thoma cit.*

9. Nec obstat, quòd propositio 31. damnata ab Innoc. loquatur de occidente furem pro conservatione unius aurei, quia in 32. Pontifex damnat, etiam pitionem dicentium pro majori summa licere homicidium; nam Authores dixerunt: non solum licitum est defendere defensione occisiva, quæ actu possidemus (nota hic non distinguere, an sint magni, vel infimi pretii) Sed etiam, ad quæ jus inchoatum habemus, & quæ nos possessuros speramus: quam Innoc. damnat, ut jacet, & quoad utramque partem.

Hinc cautè legendus Ilung. Theol. pract. tract. 4. disp. 3. qu. 2. art. 2. §. 1. nu. 68. qui tamen post decretum Innoc. scripserit, adhuc docuit esse permissam facultatem occidendi ad defendenda bona externa, si magni sint pretii, & de facili recuperari ne queant.

10. Sed quid respondebis Confessarius pœnitenti accusanti, se occidisse. & sagitta confodisse furem, equo fugientem, alias non recuperaturus summam pecuniæ, quam sibi per fracturam portarum, & parietis abstulit; alleganti se non peccasse occidendo, ex illo *Exodi 22.* Si effringens fur domum, vel suffodiens, fuerit inventus, & accepto vulnere mortuus fuerit, percussor non erit reus sanguinis; alias multum *Respublica fur-*

(D d d)

tie,

is, & rapinis perturbabitur, dum fures noverint se non posse à furis per rerum Dominos impediri?

Resp. Allegabit ipsi sequentia verba ex eodem capite: quòd si, o sole, hoc fecerit, homicidium perpetravit, & ipse morietur. Saceritaque textus in primo versu loquitur de fure nocturno, & in secundo de fure diurno; rationem diversitatis assignat August. apud Fagnan. in quintum ad cap. sicut dignum de homicid. num. 11. quia scilicet occidens furem, si iam sole poterat discernere, quòd ad furandum, non occidendum venisset, & ideo non debuit occidi. Et probat: propterea fur nocturnus occidi potest, quia incertum est, an venerit animo occidendi, vel furandi; & ita, quoad eum, agitur de periculo personæ, & rerum simul; quoad verò diurnum, de periculo rerum dumtaxat: ideo nunquam pro solis rebus licet furem, etiam nocturnum occidere, sed solum, cum agitur de defensione, etiam personæ, sed cum moderamine inculpatae tutelæ: cum nimirum Dominus, armis aggreditur, & mortem non potest evadere nisi se defendat, & defendendo aggressorem occidat; in quo tamen debet servare moderamen allegatum: ex dictis Cap. cit.

11. Quæritur, quid agendum Confessario cum penitente, qui exponit. Pater, Antonius quærit me apud Judicem de gravissimo furto (diebus præteritis in Ecclesia N. facto,) accusare, & ad id probandum falsos testes habet paratos, propter quod ego certè, quamvis innocens, damnabor: vel saltem, omnibus bonis privabor: crederem me posse licitè prævenire, & Antonium, ac testes occidere;

nam id est probabile apud Molina, Sancti, Lugo, aliosque: etenim mihi licet me defendere meliori via possibili?

Resp. Debet penitenti significare, se non posse sine peccato Antonium, vel falsos testes occidere; nam nulli, privata auctoritate, licet mortem alteri inferre; aliàs maximè turbaretur Respublica, & inutilis esset Publica Potestas, cui cura Communitatis est commissa, & ad quam propterea spectat bonum Republicæ promovere, & homines ad mortem damnare, dum eorum occisio ad bonum Communitatis ordinatur. Nec penitens est in casu, in quo licitum est injustum in vasorem cum moderamine inculpatae tutelæ occidere; nam, si sermo sit de invasore rerum, est certum ad defendendas res præcisè, non esse licitum spoliatores occidere propter improprietatem, quæ est inter res, & vitæ: si verò agatur de ipsius vita, jam patet, quòd alia via potest se defendere, quam occidendo: vel per absentiam à loco: vel viri prudentis officio apud Judicem interposito, qui eum de veritate scèrtior: aut allegando suspectos testes & accusatores: aut appellando à sententia; Immo, si eos occidit, non procedit cum prætactò moderamine; nam occisio non est unicum medium ad mortem evadendam, sed potius consideratur efficax ad mortis supplicium, in iusta occisione promerendum.

12. Sed quæritur, an licitè possit testibus ad eorum testimonium infirmum crimen falsum obijcere?

Resp. Negativè; nam reus non habet jus defendendi se illo medio cum firmamentum, quòd est intrinsecè malum; Ge-

neraliter ex iustitia quilibet tenetur vitare omnem actionem, ex qua malum proximo sequitur, & ad quam ponendam propterea jus non habet. Vide D. Thomam 2. 2. qu. 69. art. 2.

Sed dices, ergo si esset in fortis Curia deberet mortem innocens sustinere.

Resp. Affirmative, si enim, servato juris ordine, mortem effugere nequit, debet potius eam propter alia peccata sustinere, quam perjurare, vel mentiri, aut aliquid aliud malum operari; nam, non sunt facienda mala, ut eventiant bona.

Ideo, quamvis opinio, quam poenitens sequitur, esset probabilis (quod proflus negamus) adhuc poenitenti non foret licitum praefatos occidere; quia nec licet hominem occidere propter opinionem probabilem.

13. Quæritur, ad quid injustè occidens voluntarie alterum, vel mutilans teneatur?

Resp. Dum injusta sua actione sit causa damni, & injuriam faciat, debet primò restituere, expensas, & sumptus in curatione factos. 2. Compensare damnum emergens, & lucrum cessans, ex occisione, vel mutilatione proveniens: v. g. occisus, vel mutilatus lucrabatur quotidie quinque julios, occisor restituet, quod ex illis proveniebat hæredibus necessariis, qui jus habent petendi alimenta ab occiso, ad eoque ab occisore, qui fuit causa illati damni: in taxatione debet ponderari ætas occisi, an fuerit fortis, & robustus, ac pericula, & dies, in quibus ob infirmitatem; & festa, aut aliud impedimentum probabiliter, & verisimiliter non potuisset laborare; sed, quia difficile est definire, quantum sit resti-

tuendum, tutius est cum parte læsa se componere.

14. Sed quid, si occisus, priusquam decederet, remitteret occisori debitum homicidii?

Resp. Adhuc debet praefatis restituere id, quod ob injustam occisionem amittunt; nam censetur occisus remittere solummodo injuriam, non verò debitum restitutionis ad alterum: cum remittere non possit jus, quod illi habent ad congruam sustentationem, & alimenta recipienda; immò, si occisus ex præcepto Judicis debebat alere Fratres, & Sorores, istis etiam debet occisor compensare damnum illatum.

15. Sed quæritur, quinam reputentur hæredes necessarii occisi?

Resp. Qui in totum non possunt hereditate privari, & jus habent petendi ab eo alimenta, ut sunt uxor, filii, & parentes qui una caro cum occiso reputantur, & propterea censentur læsi per læsionem illius, qui una persona cum eis reputatur; hæredes autem non necessarii, seu voluntarii dicuntur illi, qui, licet succedant in hereditate ab intestato, nihilominus privari possunt, ut Fratres, Nepotes, aliique consanguinei. Verum, si Soror propter occisionem Fratris, à quo sustentationem recipiebat, in tali constitueretur statu, ut aliunde eam non posset habere, ad restituendum damnum debet homicida obligari.

16. Sed quæritur, an homicida teneatur restituere expensas factas in funere?

Resp. Negative, quia quovis tempore mors evenisset, Parentes, & Hæredes tenebantur ad funus: & proinde reputari debent, veluti expensæ ortæ ex nostra

(Ddd) 2

con-

conditione, non verò ex injusta occasione: nisi occasione illata mortis in loco alieno, vel extra Patriam, majores sumptus facere fuisset necessarium; nam tunc est restituendum damnum emergens.

17. Sed quaeritur, an homicida teneatur solvere debita creditoribus occisi?

Resp. Negativè; quia, nec in foro externo, quod est cultus justitiæ, datur actio creditoribus contra occisorem, nec in interno conscientiae, interrogatur occisor, si occisus haberet creditores. Limitatur, nisi occiderit animo nocendi creditoribus; nam tunc erit causa moralis damni creditorum, juxta cap. Si culpa tua, de injuriis, ubi hæc sunt: *si culpa tua est damnum, vel injuria irrogata, seu alius irrogantibus opem fore tulisti, aut hac imperitia tua, seu negligentia evenerunt, jure super his satisfacere te oportet.*

Unde sequitur; quòd si illicitum sit hominem occidere ad defendendum honorem, & bona fortuna, à fortiori sit etiam ad defendenda jura in ipsa bona, & impediendum, ne quis Præbendam, aut Cathedram consequatur; nam bona in spe, & jus ad rem, minus valent, quàm bona, quæ possidentur, & jus in re. Tunc quia, Respublica habet jus publicum defendendi ferro, & armis privata jura: ergo nulli alteri id licet, sed ad ipsam recurrendum est pro injuriis, quas quis ab alio recipit, ut contra reos juris remedia adhibeat.

CAPUT XX.

Prop. XXXIV. & XXXV. ab Innoc. XI. Sc. Abortu.

1. PROP. 34. *Licet procurare abortum ante animationem factum, ut puella deprehensa gravida occidatur, aut infametur.*

PROP. 35. *Videtur probabile, omnem fatum, quamdum in utero est, curere anima rationali; & tunc primum incipere eandem habere, cum paritur, ac consequenter dicendum erit in nullo abortu homicidium committi.*

Cum familiare sit pluribus, sive maribus, sive feminis, ut libidinis, sine periculo jacturæ honoris frequentius indulgere possint, herbas, & alia sterilitatis venena, vel pocula præbere, & respectivè sumere, vel suadere, & consulere, ut sumantur, ad effectum non concipiendi, vel extinguendi fatum; ideo Confessario ad assumptum muneris debitum injucundum non erit infra ponenda, occasione præfatarum propositionum, animadvertere.

2. Et I. ponderet, DD. omnes contra Authores propositionis 35. convenire factum in utero matris anima rationali informati, statim ac formati, & organizati sit, sed in assignando puncto temporis non conveniunt ut infra n. 3.

II. Ponderet esse omninò certum, quòd priusquam proles nascatur, informata sit anima rationali; quòd habetur ex 1. Lucæ: ubi de Joanne Baptista in utero matris existente dicitur: *ut audivit salutationem Mariae Elisabeth, exultavit infans in utero ejus.* Nec subsistit responsio ab-

secen-